

POLITIKAI NAPILAP.

Mégis minden este (vasárnap kivételével).

Hónaponta mindenütt 2 krajczár.

Előfizetési ár:

Helyben hához hozva vagy vidéken postai szállításal: egy hónapra 60 kr.

Esti Hírlap

Kiosztóhely: kiadói hivatal és nyomda
V. ker., Hosszú-utca 4. szám.Kiosztóhelyi díj:
előleget az értekezési díjért
Kiadói hivatal nyitva egész nap
Kiosztóhelyi díj: 100
Kiadói hivatal díj: 100

Budapest, okt. 29.

Az osztrák képviselőház tegnapi este 6 órától megindult üléséről. A provizóriumot folytonos névszerinti szavazásokkal a napirendről leszorították.

Bucsuztató.

A főváros évkönyveiben a mai nap a rendesnél nagyobb betűvel jegyzendő meg.

Egy szimbolikus győzelem napja ez; az alkotmányos korszak diadalutjának, hódító hadjáratának egyik nagy állomása. A gellérthegyi színterrel a polgárság tulajdonába megy — ma van a hivatalos átadás.

Ki hitte volna ezt 30, vagy csak 10 évvel ezelőtt is!

Ki mert volna erről álmodni most 46 éve, mikor a fellegrív megépült, hogy Pestet ágyúkkal őrizze s az első mozgolódásra halomba lövel!

Nem így lett.

A 60-as évek elején a demonstrációk napjai alig mulhatlak el vérontás nélkül. De utcai harcokba a Gellért-fellegrív öreg ágyúinak nem volt alkalmuk beleszólni. Pest hamar lecsöndesedett; a nemzeti akarat, Deák példáját követve, órást emelt az erőhatalom törvénytelenége ellen, s az ágyúk, csitadellák ellenében a jog bástyái mögé vonult, amiknek golyó, szurony nem árthat. Így nézett a törvény ereje soká farkasszem a gellérthegyi fellegrív átegyével.

Mily öröm most e küzdelmes időkre visszaemlékezni!

A korszellem volt a törvény szökény között a harcoknak döntő csatábirája. Az ő döntése nyitja meg ma is a csitadella kapuit a végleges kapitulációhoz, hogy a kalonaszágtól a polgári erkölcs vegye e vár köveit örökre birtokába — telekkönyvileg.

Csak egy kis rombolás esik előbb rajta. Dinamitaknával felrobbantják a bástya egy részét, hogy az épület elveszítse az erődítési jellegét. Akkor aztán rendelkezhet odabenn a polgári erkölcs szabadon kifejezése, izlése szerint. Soha többé nem parancsol ott más, mint a civilizáció.

Igy határozta ezt a mi jó királyunk, hogy a kiegyezés nagy művét ezzel is megpecsételje.

Áldás fejére, dicsőség nevére, ki az idők tanító szavát legelsőnek fogta fel, s követéséhez utmutató példát adott.

Ötven éves uralkodói jubileumának ősi verőfőnyét nem fogják a szomorú multakból felgomolygó föllegek zavarni. Nem látjol takarja most már azt a multat, hanem a szebb valóság, mely reá épült ama rom-rétegre s köveit az új nemzeti alkotásokhoz használja fel.

Ilyen rom a gellérthegyi fellegrív is. Nem fogjuk köveit a hegytetőről lehordani, hanem átépítjük odafenn a civilizáció céljaira.

Mi legyen e kövekből? Majd ki tudódik. Lesz rá idő, hogy tündökjünk róla s a legjobb ötletet megvalósítsuk.

Annnyit már is tudunk, hogy a Gellérthegy homlokáról ezt a kőpártát eltávolítani s az ormot földetlenül hagyni hiba volna. A csitadella anyaga minden építkezésnél sokat érő lesz, s ami szintén nem csekélység, helyben van. Ezt lehorodni többé kerülne, mint maga az átépítés; s bármit építeni kifizethetetlen fényűzéssé válnék odafenn, ha nincs helyben az anyag.

Nem akarjuk ma a fejünket törni a Gellérthegy jövőjének e problémáján. E nap az örömé, hogy a hegy egészen a polgárság tulajdonává lett.

Bármit alkosson köveiből a jövő, tiszta anyagot vesz át a multtól. Nem tapad a bástyákhoz honfivér, bánat, keservek vagy átkok emlékezete. Amíg fellegrív gyanánt szolgált a hatalmat, bennünk soha nem tett semmi kárt.

Hogy mordul nézett le ránk, sőt arcot vágva, — ezt a foglalkozását könnyen elviselhettük, sőt utóbb meg is szoktuk. Komoly félelmet ez a zordon arc nem okozott. Az ágyúüteg selét torka sem retentelt soha; az ütégnek csak az volt hivatása 46 éven át, hogy a felséges urat üdvözölje születésnapján s hirt adjon róla, ha királyi gyermekek születtek, a Duna-égy megindult vagy szuverén vendég érkezett.

Budapest, október 29.

× A főrendiház ülése. A provizórium a főrendiház hozzájárulást várja: a méltóságos urak hamar végeztek. Déli tizenkét órára tüztek ki a főrendiház ülésének kezdetét, de ugyancsak lassan teltek a padok. Az elsőből volt Jókai Mór, akinek pár perczelés később Gyulai Pál megdőlt szomszédul. Az ellenségek jobboldalon csak néhányan voltak, ezek is a hákésebb árayalathól. A főpapság helyén Samassa József egri érsek ült egymagában. El is anta magát, s odavonult *Wlassica* háta mögé, akivel élénk beszélgetett, — aligha provizóriumról. Nem is szó esett ma róla.

Tóth Vilmos megnyitván az ülést előterjesztelte a belügyminiszter átiratát, melyben arról értesítette a főrendiházat, hogy *Andrássy Géza gróf, Erncsot Kelemen és Sombory Lajos* főrendiházi tagok részére a királyi meghívó levél kiállítását kieszközölte. A képviselőház elnöke pedig, arról értesíti a főrendiházat, hogy *Horvath-Tholdy Lajos* gróf helyére, a közös függő államadósságokat ellenőrző bizottságba rendes tagnak gróf *Teleky Domokos* eddigi póttagot helyébe pedig póttagnak *Schmidt Gyula* képviselőt választotta meg. Majd felolvasta az elnök a *képviselőház átiratát a legutóbb elfogadott törvényjavaslatokról*. Gyors sorozaban követték egymást *Gáll József és Csirákay Anjal* gróf, jegyzők felváltva sorra olvasták a törvényjavaslatokra vonatkozó bizottsági jelentéseket, és a *főrendiház felszólalás nélkül fogadta el, a kiegyezési provisoriumról, a horvát pénzügyi egységny meghosszabbításáról és az indennitőről szóló törvényjavaslatokat*. Még hozzájárultak a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1897-iki számadási év II. negyedében előforduló kiadások, előirányzat nélküli kiadások és hielátroházásokról és a Magyarország és Horvát-Szalvonorságok közt az 1896. évre eszközölt lezárolásról a m. kir. állami számvizsgálók jelentésére hozott képviselőházi határozatokhoz, mire husz perczelés kezdete után az ülés a jegyzőkönyv hitelesítésével véget ért.

× Zárózámadások. A képviselőház zárszámadási bizottsága ma d. e. 10 órakor *Fest Lajos* elnöklete mellett ülést tartott, melyen *Benke Gyula* előadása alapján tudomásul vették a földmivélségügyi-, kereskedelmi- és pénzügyi tárczák 1896-ik évi zárszámadását, valamint rendben találták a költségvetés általános részére vonatkozó zárszámadásokat is. A bizottság jelentésének a képviselőház elé terjesztésével *Benke Gyula* előadót bízták meg.

Husz óras ülés.

— Az osztrák világ. —
(Az Esti Hírlap telefonjelentése.)

A provizórium tárgyalását megkezdették, de az obstrukció felülkerekedett a *Badeni* gróf pártján. Az osztrák *Reichsráth* a parlamentáris kormányzásnak már most is valóságos szatirja, mely a lajtántuli gygnevezett alkotmányosságnak igazán színtalmas képét mutatja.

Badeni gróf bukása vagy a parlament hazaküldése — más megoldás ma már alig képzelhető.

A mai ülésről szól a következő telefonjelentésünk:

Bécs, október 29.

A Reichsrath ülése, most, midőn a sorokat telefonálom, déli 1 órakor még egyre tart. Hogy hová fognak a viszonyok elfajulni, azt e pillanatban még senkinek sem tudja. Tény az,

hogy a parlament inkább korcsma, de nem törvényhószok testülete. A ház annyira kimerült, hogy az egyes képviselők *ingujjban, vagy más szalonképtelen toalettköben* üldölgének a padokon. Egyik a mások után leveti a gallériját, a nyakkendőt....

A toaletteszobában alig győzik a teremszolgák a kiszolgálást, folyton jönnek képviselők, kik hideg vízzel mossák ki az álmodást a szemükből.

A parlament reggel felé már olyan állapotba esett, hogy az elnök jónak látta a nyilvánosságot kirekeszteni és az ülést *tífkoszó átalaktatni*.

Bécs, október 28.

Este 6 órától reggel 2 óráig *Wolf* terrorizálta a Házat.

Hajnali három ótától kezdve, amikor *Wolf* a házból távozott, kissé lecsendesült a vihar.

Lecher folytatta beszédét. A hajnali pitymalt szürke világosság már behatolt a Reichsrath nagy üvegablakain. Fél 6 volt és *Lecher* még mindig beszélt.

Ez időtájt heves és lármás jelenetek fejlődnek. A szociáldemokraták szünetet kérnek, mert a gyorsírók kimerültek a majd elődölnék a fáradtságól. Est a kívánságot a baloldal viharos tetszéssel támogatja.

Általános zűrzavar keletkezik erre, amely félórán át tart, úgy hogy az elnök 10 percére félbeszakítja az ülést.

Az ülés újból való megnyitása után *Lecher* folytatja beszédét, de a folytonos Eláll! Gyalázat! kiáltások miatt a hangját sem lehet hallani. A baloldal ekközben egyre tapsolt és zajosan helyeselt.

Fél 7 órakor *Lecher* még mindig beszélt, nem zavartatva magát a folytonos lármától.

— Szünetet kérünk! tör ki egyszerre a baloldal.

Az elnök azonban nem hajlik a kívánságra, mire *Lecher* elvtársai folytonos tetszéssel kísérik a szónok fejtegetéseit, így adván módot, hogy fáradtságát kipihenje.

Reggel 9 óráig beszélt *Lecher* a ekkor befejezte e szavakkal:

— *As osztrák németek sem meg nem adják magukat, sem meg nem hatnak!*

A szónokot a baloldalon lelkesen üdvözlik. A képviselők zsebkendőjüket lobogtatják. Elvtársai hatalmas babérszuszorut nyujtanak át *Lechernek*, ki meglehetősen jól érz magát. Az orvosok megvizsgálták és konstátálták, hogy egy percében *sadant út a pulsus*. Egyéb baja nem történt.

A baloldal most az ülés berekesztését indítványozza és erre névszerinti szavazást kér. Késze szavaztak és az indítványt elvetették.

Délelőtt 9 órakor az ülés még tartott és *Zeller* beszélt.

Zeller utal arra, hogy a tulontul meg-
erőltetett természetűek és a gyomrok
rendkívül kifáradtak. Figyelmezteti az
elnököt a terem megromlott levegőjére
és indítványozza, hogy szakítsa félbe az
ülést. Efelől egyszerűsített névszerinti
szavazást ajánl. A házszabályok 20. §-a
alapján indítványozza, hogy *hívesedők*
a házba minisztereket és *szavacska-*
nak előlül névszerinti.

Kramarsz alelnök az előindítványt,
mint az ügyrendbe ütköztet, nem tartja
megengedhetőnek. A második indítvány
előlül nem szavaztat, mert a *vasutági*
miniszter jelentkezett nála, mint a
kormány képviselője. Kijelenti egyéb-
ként, hogy értesíti a miniszterelnököt a
ház kívánságáról.

Az ellenzék gnyogos nevetésben tört
ki mely tetőpontra hágott, mikor *Badeni*
gróf miniszterelnök rövid idő múlva
megjelent a teremben.

— *Hol járt? Kialudta magát?* és
más hasonló üdvözléssel fogadják, míg-
nem az általános zajban Keiser köpvise-
lő szőlásra jelentkezik és *indítványt*
akar tenni.

Az elnök kétszer egymásután felszólít-
ja, hogy a tárgyhöz szóljon. Végül
pedig megvonja tőle a szót, ami ismét
rettenetes lármára adott alkalmat. Most
már a kormánypárt is akcióba lépett
és zajosan helyeselt.

Stransky és *Funke* képviselők köz-
t az alatt heves jelenet fejlődött ki.

— *Stransky* ugyanis azt kiabálta.

— *Komédia!*

A baloldal óriási lármája közepette
az elnök rendreutasítja *Stranskyt*, mire
Funke fülseklő zajban szólásra jelen-
kezik.

Az alelnök többször félbeszakítja, je-
lentve az elnök rendreutasítja *Stranskyt*, mire
Funke fülseklő zajban szólásra jelen-
kezik.

Az alelnök többször félbeszakítja, je-
lentve az elnök rendreutasítja *Stranskyt*, mire
Funke fülseklő zajban szólásra jelen-
kezik.

Kramarsz alelnök kijelenti, hogy az
indítvány a házszabályokba ütközik,
(Ellenmondás a baloldalon), egyebként
értesítetteti fogja a pénzügyminisztert a
ház kívánságáról. (Tetszés a jobboldalon,
folytonos nyugtalanság a baloldalon).

Dassuszkij szocialista áll föl ezután
és indítványt akar tenni.

Indítványa megokolása közben *Kramarsz*
alelnök kétszer rendreutasítja őt, amit a
baloldal óriási lármával fogad. Végül
az alelnök megvonja tőle a szót. A jobb-
oldal megelőzve az ellenzék zajosan
helyeselt, de balfelől éktelen zivajg ke-
ltek.

Dassuszkij tulbarsogja az ordítást:

— *Apellátok a Hársra!*

Kramarsz alelnök reá csenget: Ez fö-
löleget, mert a rendreutasítás követ-
keztében elvesztette szőlásjogát. A bal-
oldal ujból óriási zajt csap, a jobboldal
pedig tapsolni kezd.

Pfersche dr. ekkor új kérelemmel
áll elő. Az ügyrendre hivatalosan azt
kéri, hogy az ülést titkosnak jelentsék
ki, mert a terem levegője rossz, a *pa-*
dok közt szemét van és a képviselők
külsője sem valami díszes látvány.

Kéri, hogy a ház titkos és névszerinti
szavazásban döntson az indítvány fölött.

Az indítványt a házszabályoknak meg-
felelően támogatják, mire az elnök 11
órákor kiürittetta a karzatokat.

A karzok kiürítése után az *elnök*
az ülést rövid időre felfüggeszti.

Az ülést *tizenkét órákor folytatják.*

Berner szocialista kezd beszélni,
részben németül, részben csehül és
hevesen kikel az alelnök eljárása ellen,
mire az elnök megvonta tőle a szót.

Berner most a házhoz fordul és
kéri, hogy szabad-e tovább beszélni.
E fölött *névleges szavazást* kér. A
baloldal újra éktelen zivajgra fakad, úgy
hogy a jobboldal kénytelen az ülés be-
rekesztését indítványozni.

A baloldal erre újra akcióba lépett
és fél kettőkor már 16 indítvány fektet
a ház asztalán, melyekre egytől-egyet
névszerinti szavazást kérék.

Az ülés délután négy óra előtt nem
végződhetik.

Az utolsó mártír.

(Az Esti Hírtap telefonjelentése.)

Kolozsvár, okt. 29.

Az utolsó oláh mártír előtt is meg-
nyitják a fogház kapui a mátló fogva
széles Magyarországon egyetlen egy le-
tételmentes a római hagyományoknak
sem dicsekedhetik vele, hogy „elveinek”
rabja.

Egészen váratlanul érkezett ma dé-
után a kolozsvári törvényszék királyi
ügyészehez, *Sámi Lászlóhoz* az igaz-
ságügyminiszterium távirata, melylyel
Baltes András megkegyelmezését tu-
datja és azonnal való szabadlábrahelye-
zését elrendeli.

Baltes királói szerepet játszik az
oláh agitátorok között, bár ő maga agi-
tátornak épen nem mondható. Csendes,
szelid lelkületű ember, ki közönséges
nyomdász létere az intelligencia leg-
átlagos mértékén is jóval alább marad.
Épen eme jeles tulajdonságok kvalifi-
kálják őt kiválóan arra a különös fel-
adatra, melyet az igazi agitátorok neki
szántak. Ő kvázi *büntetési accumu-*
látora az oláh agitátoroknak. Ezek
nyugyan személyes szabadságukat még
a mártíromság gyönyörénél is többre
becsülvén, már jó ideje azt a taktikát
követik, hogy valahányszor valamely
sajátvétség a körökben előkezdül, azt
a legnagyobb lelki nyugalommal a
Baltes nyakába varrják.

És *Baltes* a felelősséget mindenért
elvállalja. Hogy miért teszi ezt? Bizony
nem ingyen, mert ingyen ma még már-
tírt sem lehet fogni. *Baltes* ur tehát
minden mártírágban tőlőt napot őt
forintot kap, melyet neki minden else-
jén sommasan a legnagyobb pontossá-
ggal elküldenek a fogházba. Ő ebből a
pénzből minden a viszonyokhoz mért
kényelmet megszerez magának, azon-
felül pedig havonta csinos kis sommács-
kát tesz a takarékpénztárba. Ezzel az
üzlettel tehát ő is, a kenyérmű is meg-
lehetnek elégedve.

Igy történik, hogy *Baltes* ur hova-
torább állandó lakója lett a magyar
fogházaknak és különösen a kolozsvári
fogházat tüniettel ki állandóan előszere-
telével, ahol most *kilenczedezben áll,*
mig tizedik ittelése még eszidő szerint
nem emelkedhet jogerőre.

Baltes ez év márciusában vonult be
tizenhatvái büntetése kiállítására. Elfog-
lalta jól ismert rendes szállóját és nap-
nap után élte rég megszokott egyhango-
életét. Nem is mondhatni, hogy valami
nagyon rosszul érezte volna magát, bárha
a királyi ügyész — ki pedig egyebként
a leghumánusabb, legjobb lelkű emberek
egyike — éppen arra való tekintettel,
hogy *Baltes* fogsága a törvény
és jog egyenes kijátszására irányuló
üzletszerű *rabokodásnál* nem egyéb,
őt nem részesítette azokban az előnyök-
ben, melyekkel a nem dítmálói, vagy
akár csak látzólag is politikai termé-
szetű vátségek miatt elítéltek helyzetét
kénytelenül szokta.

Hogy az ülést mindamellett elég elő-
nyös volt *Baltes* néve, azt bizonyítja
az a különös megdöbbenés, melylyel
kiszabadulása hírt fogadta.

— *Látja, mondotta neki Sámi ügyész*
a magyar állás megsemm oly roppant
szarnok mint maguk hiszik.

Erre a hírtelen kiszabadult fogoly,
kire még a jövő júliusig tartó rabokod-
dás várt, csak helyeslőleg bólintott, de
arcán meglátszott, hogy gondolatai
messze kalandoznak a bizonyos rezigná-
cióval elméskedik a felett, hogy eltűn-
tek az öt forintokat jövedelmező aran-
juzsi szép napok.

Baltes megkegyelmezése nagy meg-
lepetést okozott nemcsak neki, de az
oláh agitációs minden részének is.
A kegyelmet senki sem kérte, arra senki
sem gondolt és semmi alkalomszerűség
vagy kiltás fenn nem forgott annak
megadatasára.

Még csak nem is sejtik, mi okozhatta
a kormány öletszerű elhatározását, mely-
lyel az utolsó fogságban levő mártírt a
királynak megkegyelmezésre felterjesz-
tette.

Némelyek a román királyi pár leg-
utóbbi látogatásával hozzák azt kapcsol-
tathat a teljes kibékülés, az engedé-
kenység politikájának érvényesülését lát-
ják benne, mely mögött esetleg a költő
királyné könyöröletes szívének a meg-
nyilatkozását is sejtik.

Mások a *Bartha Miklós* megkegyelmez-
zésel akarják az esetet kapcsolatba
hozni, úgy okoskodva, hogy a kormány
talán ezzel az esettel kapcsolatban egy
másik sajtó utján elkövetett vétsegnél is
akarja a kegyelmet érvényesítené látni,
ezzel az előbbi kegyelmezés jelentőségét
akarva paralizálni. Ez a kombináció
talán egy kissé túlmérsz.

A mi különben *Baltes* illeti, ő nem-
sokára újra visszanyeri a fogság meg-
szokott nyugalmát. Nemrég ittelék el
ugyanis öt havi fogházra, ő az ittelét
meglebeztte s most a kuria dönt az
ügyben. Erre persze a kegyelmezés már
ki nem hat s *Baltes* tehát ezellájától
csak a legkzelebbi viszontlításra bu-
csuzhatott el.

A citadella átadása.

(Az Esti Hírtap tudósítástól.)

A gellérthegy citadellát ma délelőltől
fél 11 órákor adta át a katonai halóság
profurma a városnak.

A bizottság tagjai voltak *Rupp* Imre
miniszteri tanácsos, *Bakos* János mű-
szaki tanácsos, *Garancsics* Mihály mi-
niszteri tanácsos, *Ohlhauer* Pál és
Vassilievics János tanácsosok. A kato-
nai halóságot *Kittel* ezredes, *Zakariás*
százados és *Tergovcevic* katonai építési
hivatalnok képviselte.

A bizottság az összes helyiségeket
megtekintette, melyből a katonaság már
teljesen kivonult.

Mintán a bizottság a helyiségeket a
berendezés nélkül átvette a kapuzob-
ment, hol *Kittel* ezredes a citadella
kapujának kulcsát néhány szó kíséretű-
ben *Rupp* miniszteri tanácsosnak át
adta.

Rupp miniszteri tanácsos a kulcsot
átvéve konstataálta az erőd átvételét és
azután *Vassilievics* tanácsosokhoz for-
dalva a citadella kulcsát és ezzel
együtt az erődöt a hozzá tartozó utak-
kal együtt átadta a főváros képviselő-
jének.

Vassilievics tanácsosok ekképen az
erődöt átvéve, kijelentette, hogy a cit-
adellát annak lebontásáig a *katonaság*
használatára bocsátja és ennek jeléül

az erőd kulcsát átadja *Kittel* ezre-
desnek.

Az átadás ceremóniája ezzel egy
negyed tizenkét órákor véget ért.

A citadellában elhelyezett ágyukat és
tüzérségi tölényraktárakat, még a múlt
év őszén elszállították, ezután egy bo-
nyák század volt az erődön elhelyezve,
mely október 17-én hagyta el a felle-
g-várat.

A citadella a leromboltságig egy al-
tízát parancsnoksága alatt álló katonai
őrség felügyelete alatt marad.

Tollhegygyjel.

Budapest, okt. 29.

Az osztrák Reichsrath tegnap este hat
órától fogva még mindig tanácsokba a
provizorium felett.

Azaz hogy inkább verekszik a provizorium
miatt a nyelvrendek ellen.

Mert tanácskozásnak alig lehet nevezni
K. H. Wolf válogatott üléseit, melyek
tulharsognak minden zajt, melyeken nem
fog az elnök csengelytje.

Badeni gróf kétségbe van esve, de nyu-
godságot színel és *Wolfot* az öröddöge kívánja.

Aggodalmas arccsal jár-kele a tágas elő-
csarnokban és alig veszi észre, amit mel-
lette a Ház frakcion szőlási söröskancsokkal
az ülésterembe száguldanak.

Egyszer csak megüti egy hang föléit:
— *Noch ein Krügl Bier für den Herrn*
Abgeordneten Wolf!

Badeni gróf a büffetbe szalad és minisz-
tertanácsot tart a vendéglőssel, aki az ob-
strukciót már eddig is aranya foglaltatta,
egymásután építvén a béházakat a foly-
tonos skandalumokból. Mert sör nélkül a
német nem tud kiabálni.

És így veszt el *Badeni* gróf *Wolfot*.
... A vendégfős megtitlja, hogy a terembe
sört vigyenek és egy fél óra múlva K. H.
Wolf már egészen megszéllidülve ott ül a
büffetben és iszik, iszik, csendesen de foly-
tonosan.

Amire nem volt képes az elnöktség a
házszabályok összes paragrafusaiival, azt rö-
viddel megelégelte a vendégfős.

... És az ülés folyt tovább.

Más

A külföldről.

A berlini *Reichsanzeiger* hozza *Bü-*
low volt római nagykövetség közlőgi ál-
lamtitkárrá való kinevezetetését, egy ber-
lini telegramm pedig azt jelenti, hogy
II. Vilmos néhány nap múlva *Liebenberg*
vadászkastélyba utazik. Ez a vadász-
kastély Eulenburg gróf tulajdona s ar-
ról nevezetes, hogy a német császár
három évvel ezelőtt ott tartozta el, hogy
Capri miniszteri tanácsosát elbocsátja.
Könnyen megeshetik, hogy a császár
mostani *liebenbergi* tartózkodása viszont
a *Hohenlohe*-era zárókövét fogja je-
lenteni. Az egész német sajtó különben
a kancellár-válsággal foglalkozik, melyet
az új katonai *büntető tör-*
vénykönyv idézett föl. II. Vilmos
császár állítólag úgy nyilatkozott *Hohen-*
lohe javaslatáról, hogy ha az törvényny
válik, zsoldos csapatja lesz a nem had-
serege. *Hohenlohe* pedig nem tágit, mert
nem akar üres kezekkel a birodalom-
gyűlés elé lépni, amely december
7-én nyílik meg.

A történelem tanúsága szerint a nem-
zetek a legvéresebb csatavesztésekbe is
bele tudnak nyugodni, ha megfelelő
bűnbakot találnak, akin bocsújátok méltó-
képpen kiölthetik. El se képzelhetjük
a görögök elkezeredését, akiknek a tész-
szálai csatásokon minden reményük
és dicsőségük elveszett, de nem a bűn-
bakot sikerült eddig nem megtalálniok.
Konstantin trónörökösét vádolták ugyan,
de ez könnyvet írt, amelyben tisztázni
akarja magát. Ezt be kell várni. Most
azonban váratlanul meglették amit ke

restek, Athénből ugyanis arról az érdekes felfedezésről számol be a táviról, hogy a görögök a legutóbbi háborúban valószínűleg Komjátly-torpedókkal csatároztak: nem volt gyújtókésszáldjuk. A görögöknek minden elkészesése most efelé koncentráldók. Két hadnagy haditörvényték elő kerül. György herceget pedig, a torpedóóttilla vezérét a lapok hevesen támadják. Ez azonban nagyon súlyos vizsgálást s keveset ér. Még csak a békéltárgyalásokat sem bírhatja gyorsabban menetelre, amelyek most a magánosoknak adandó kártérítés kényes pontjában megakadtak és nem mozdulnak. Ezekre a kártérítésekre pedig éppen most égető saúkság volna.

A békéltárgyalások lassu menete késlelteti ugyanis a *lésszállás menekültek* hazatérését, akik földcsúnyó nyomorban énylődnék. Egy igen ártatlan kis bir jelentti, hogy *Egerton* angol követ a feleségével a táborukba utazott s nagy szállítmány élelmiszert visz nekik. Az angol humanizmusnak ez a megnyilatkozása könyégek meghatja a világot és egészen háttérbe szorítja a régi klasszikusokat. Pedig ezek a derék öreg urak mondták valamikor: *Timeo Danaos et dona ferentes*... Igen, különösen *et dona ferentes*...

TÁVIRATOK

ÉS TELEFONJELENTÉSEK.

A szultán beteg.

London, okt. 29. A «Times» jelentti Zanzibárból e hónap 28-iki kelettel, hogy a szultán lástünetek között orbánczban megbetegedett.

Milán nem házasodik.

Belgrád, október 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) Azok a hírek, melyek arról szólnak, hogy *Sándor* király hosszabb külföldi utra indul, hogy *Milán* egyházilag elválni akar *Nataliától*, mert újabb házasságra akar lépni, mint illetékes helyről kijelentik, rosszakaratú, a szerb királyi ház ellenségeitől származó koholmányok.

Az örk Dreyfus.

Páris, október 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) *Scheurer-Kessner* a szenátus alelnöke több hirlaptudósító előtt kijelentette, hogy bizonyítékai vannak *Dreyfus* ártatlansága mellett. A lapok igen szkeptikusan foglalkoznak ezzel az ügygyel.

Salisbury dicsoítésc.

London, okt. 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) A kincstári kancellár *Bristolban* beszédet mondott, melyben *Salisbury* dicsoította, mint akinek egyedül köszönhetik a görögök, hogy nem mentek teljesen tönkre. *Salisbury* lord mentette meg — ugymond a kancellár — a görögöket és ő erősítette meg *Európa* békéjét. *Salisbury* lord fölépésének köszönhetik a görögök, hogy nem estek el végképpen *Thesszáliától*.

Terjed az orosz befolyás.

London, október 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) A *Times* *Odessából* azt jelentti, hogy a szerb-orosz kereskedelmi bank, mely orosz befolyás alatt áll, Szófiában és egyéb bolgáriai városokban fiókokat akar felállítani.

A vitás pontok.

Konstantinápoly, okt. 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) A békezerződés szövegésével megbízottak a vitás pontok kérdésében, ma sem tudtak megegyezésre jutni. A legközelebbi tárgyalás holnap lesz.

A sztrájk vége.

Triest, október 29. (Az *Esti Hírlap* távira.) Miután a hajózási szállítók sztrájkoló munkásaiknak kérését 20 kral felemelték és más kérés-

ményeket is adtak nekik, a munkások ma délelőt abba hagyták a sztrájkot.

ESTI HIREK.

— **A király biztatása.** Történt pedig, hogy egy vidéki művésznek a fia beleszeretett egy szép fiatal leányba. Ebben ugyan semmi különös sincsen, hiszen a vidéki művésznek fia is lehetnek szerelmesei, valamint az sem különös, ami azután következett s amit az újságok mindig úgy szoktak megírni, hogy a viszony következményei. Igen ám, de a szerelmes legény még nem volt túl a katonasoron és így nem vehette el a leányt, akit most már sürgős kötelessége lett volna lsten és ember előtt nevéjé lennie. A gyerek éppen most szolgálja önkéntesi évét és az anyja elhatározta, hogy a királytól kéri önkéntes fia számára a házassági engedélyt. Audiencián is volt a királynál, akinek ő szintén elmondotta a leánynak, a leány szüleinek, a katonafianak és a saját maga fatális helyzetét. A király megballgatta a művészt és a következő biztató szavakat intézte hozzá:

— Igyekezni fogunk, hogy a fiu gondolatlan tetteté valahogyan jóvá tegyök. E királyi biztatás után most már nyugodt mind a két család.

— **Gelleri Mór igazgató.** Az országos magyar iparegyesület igazgatósága ma délután tartott ülésében töltötte be *Mudrony* Soma halálával megüresedett igazgatói állást. Egyhangolag az egyetlen jelöltet *Gelleri Mór* királyi tanácsost, az eddigi aligazgatót választották meg. *Gelleri Mór* már két évtizede áll az iparegyesület szolgálatában mint titkára, utóbb mint aligazgató az egyesület felvirágoztatása körül nagy érdemeket szerzett. Az egyesület nálánál mellőbbat nem is választhatott volna eme az állásra, amelyet elsőnek *Kossuth* Lajos, a védegyeleti mozgalom szervezője töltött be.

— **Egyházkertületi kögyűlés.** A dunamenti református egyházkerület ma délelőt folytatta közgyűlését *Sándor* Károly püspök egyházi és *Teleki* József főpályi elnök vezetés alatt. A mai közgyűlésen a számszaki jelentések és megjegyzések ügyében fejezték be intézkedéseiket. Tárgyalás alá vették ezután az egyes tractusok jegyzőkönyvében fölterjesztett ügyeket. Ezek letergyálása után végül bemutaták a felkelti minőségteket a ezzel ki is merítették az elintézésre váró ügyek sorozatát. Általános ügyekben között *Sándor* Károly püspök emelkötött szólásra és lezáróbeszédében megköszönte a kögyűlés tagjainak azt a kitartó munkásságot, amelyet az egyház ügyének elintézésében kifejtettek és azután szép imával berekesztette az egyházkerület közgyűlését.

— **Tüntetés Bartha mellett.** A fővárosi fűgglenségi 48-as polgárok körében tegnap este a csütörtöki társasvacsora alkalmával nagy ovációkkal fogadták *Bartha* Miklóst. Az újpesti fűgglenségi párt 15 tagu küldöttsége is megjelent a banketten *Bartha* ödvözölésére.

— **A Kasos-ügy.** A félhivatalos Bud. fed. a következőket írja: *Kasics* Péter feyelmői ügyének tárgyalásáról nemesak a «Pester Lloyd» tegnapi esti lapjában jelent meg egy hosszú, de részben téves tudósítás, hanem a mai reggeli lapok legtöbbszörben is. Ez a tudósítás, minthogy a tárgyaláson a bíróságon és *Kasics*on kívül senki jelen nem volt s minthogy a bíróság tagjai semmiféle érteitést senkinek nem adtak, — egyedül csak *Kasics*ót származtatott. E tudósításnak egyéb téves részleteire nem terjeszkedvén ki, megjegyezzük, hogy az a rész, amely *Kasics* állítólagos dühkitöréseit elöidézte és amelyben *Kasics* azt állította, hogy *Tarkovics* államtitkár *Kasics* egész beszéde alatt *Jesszenszky* min. tanácsossal konferált, csupa hallucináció, és teljességgel valótlán. *Tarkovics* az egész blés lefolyása alatt nem csak egyáltalában nem konferált, de még csak nem is beszéleletet *Jessen-*

sakylet és így *Jesszenszky*nek módjában sem állott, amit azt a mai lapok tudósításai tévesen mondják, jogi tanácsaival *Tarkovics* államtitkár befolyásolni. Az *Esti Hírlap* tudósításában nem volt benne a megcáfolt jelenet.

— **A tétakörömlt püspök.** *Deasovffy* Sándor, eszaki megyés püspök telet birtokán a napokban törvész dühöngött, amely a birtokban teletak okozott. A püspök tegnap *Makára* érkezett, hogy a tús által okozott károkat személyesen megszüldje.

— **Hagy-takarítás.** Ösz kösöpe, — meddig a közönséges 1897. évben szerencsésen már eljutottunk, nem szokott ugyan nagy-takarítással járni s azért bizonyára kíváncsi lesz mindenki, mit akarunk mi ezzel a címmel. A nagy-takarítást tudvalegleg tavasszal végzik el a jó háziasszonyok, husvét táján és pünkösdtől elött meg ősz lejelejn, amikor hazatérve a nyaralásból, a régi kényelmes rendet kell megteremtani a lakásban. És mégis sok helyen most van a nagy-takarítás. Az igaz, hogy nem gondos háziasszonyok és jökevdű szobacizák végzik, hanem erős, egészséges uri emberek, akik egészen belezáradnak a takarítás gyönyörűségeibe. Mert november 4-ike, amikor be kell fejezve lennie a takarításnak, erősen közelet és addigra mindent rendbe kell hozniok a takarító mindent, a tartalékok katonasúteknek. Egész éven át bizony nem sokat tördtek azal, vajjon nem gyürdött-e nagyon össze a szekrény melyére rejlett köpönyeg, a paradés nadrág, nem fakult-e meg a díszkabát aranyozott gombjai s nem kezdte-e ki a rozsdá a kardot s most egyszerre érdeklődniök kell mindezen dolgok iránt, mert november 4-én lesz az évenként megtartandó szokott tiszti bemutatás, melyen a legjelöltebb prászedában kell megjeleniök. És a ruhák rendbehozásán kívül még más dolgok is van most a jelentkezésre kötelek tartalékok tisztéknek: ki kell töltöniök az ugynevezett *Personal-Nachweis*-t, amely tőről-hegyire el fogja mondani a bemutatást megtartó törzstisztek a jelentkező valamennyi személyes viszonyát. Csak éppen azt nem kell belearni, hogy szerelme-e és milyen a kiválasztottja: *Hjába*, aki egyszer belekerül az ármádtába, az nyugodt lehet a fölöl, hogy nem veszhet el: számon tartják őt, mint a gazda a nok jószágot. És erre készülődnek most a tartalékok tiszték, ezért van a nagy-takarítás. Néhány nap múlva pedig telet lesznek az utcák hadnaggyokkal, fiatalokkal, akiket még caillong-ragyog minden, öregekkel, akik már kihizták a régi uniformiából és most sietni fog, hogy lerázza magáról a jelentkezésem, a tiszti bemutatásnak nem nagyon kellemes kötelességet.

— **Aló-Vadász pusztlása.** *Aló-Vadász* közösgében — mint levelezök jelentti — e hónap 27-én délután 4 órakor lüz keletkezett, mely a nagy szél következtében rövid fél óra alatt gyenyekent jömdű gazdát tel köldömsű. A tűz *Hernád* Károly házában keletkezett és oltásról azó sem lehetett. A kár meghaladja az 50000 forintot. A házak biztosítva voltak ugyan, de az öszegyűjtött takarmány nem. A közösg, melynek lakosai munkás, szorgalmas magyar emberek, most már másodizben lett a tűz martaléka.

— **Lotartortatott igazó.** *Pipárd* irják, hogy az ottani rendörség leartortatta *Nemét* Gyula lakosait, mert a munkások közt igazatott. Megmoltort-lásokot egész sereg szociálalista iratot és kiáltványt találtak nála.

— **A hétfalusi katonaszabadhtók.** *Brassó*ból táviratolza levelezök, hogy az ottani törvények ma hozott vádhatározatol az ismeretes hétfalusi katonaszabadhtók bünyögyében. Mintegy 40 embert, köztük *Hentler* Gábor volt főszolgabíróit, *Rusa* János. *Sipos* János és *Dawokos* István közösgéi jegyzöket, *Frdler* Soma és *Urdea* György oláh telkéseket és *Jónás* Mihály meg *Giró*-Szász András közösgéi bírákat megvezetetés, hivatali vizsrales, okirat-hamisítás és más bűncselekmények miatt vád alá helyeztek. A vádhatározatol valamennyien megfelebezték a közdvalóval egyöül.

Válaszó ügyek.

— **Felébzés a polgármester választás ellen.** Mint halljuk, *Kasics* Péter bizottsági tag felebezi a közgyűlés ama határozatát, amelyely november 8-ára polgármester-választást tűzött ki. A felebezés megokolása az, hogy az 1872. évi 36. törvényczikk 106. szakasza szerint a polgármester 6 évre választatik s így a november 8-iki választás törelemes lenne az új bizottságra, amely nem fosztható meg a teljes tisztújítás jogától.

— **Mikor lesznek a választások?** *Boblia* János, *Rakovits* Gyula, *Rousch* Ferencz, *Auer* Róbert. *Krausz* Izidor és *Csodász* Jenő fővárosi polgároktól függ, hogy novemberben vagy decemberben lesznek-e a közögi választások? Ha közölök mátol számított 15 nap alatt senkise ad be panaszt a kir. közigazgatási bírósághoz, akkor november 15-dikén vagy 20-án ülést tarthat az igazoló választmány a konstatálván, hogy a választók névjegyzéke s a legtöbb adót fizetők névjegyzéke jogerős, kilözheti a választás napját. A törvény szerint a választás két napja a meghatározást követő 12 napon belül tüzendő ki akképp, hogy az erre vonatkozó hirdetmény megjelenésétől a választás 8 napi időköz legyen. Így előreláthatólag november 28-dikán (csütörtök) és november 29-dikén lesznek a közögi választások. Ha azonban a virilista névjegyzék a m kir. közigazgatási bíróság elé kerül, december 19 és 20-dikó előtt nem lesznek a választások.

— **A virilisták névjegyzéke.** Főpölgármesteri minőségében ma elökölt előszőr *Márkus* József a székesfővárosi bíráló választmány elöcs, amelyen a legtöbb adót fizetők névjegyzékére vonatkozó felebeztéseket telet tárgyalás alá. A bíráló választmány megteremtette az igazoló választmány összes határozatait; így elutasította *Rousch* Ferencz, *Auer* Róbert és megyeri *Krausz* Izidor felebeztését, akik azért maradtak ki a virilisták névjegyzékéből, mert közögi választóul nem jelentkeztek. *Csodász* Jenő, valamint *Rakovits* Gyula azért maradtak ki, mert adójuk kétszeres beszámítását nem kérték. *Rakovits* felebeztésében azt állítja, hogy ő jelentkezett a kétszeres beszámításra s akkor azt a választ kapta, hogy már be van jegyezve, valószintleg összevetésztették nevét az atyjával: *Rakovits* Mórral. A bíráló választmány ezt nem vehette figyelembe, mert semmivel sincs igazolva. *Boblia* Jánost az igazoló választmány azért utasította el, mert 164 frtnyi adója nem elegendő. *Boblia* most *Güllányi* Mihály dr. zárgondnoknak bizonyítványát csatolja a felebeztéshez. Eszerint a *Boblia*-ház után 2344 forintnyi adót fizetnek. E bizonyítvány azonban hiteltelisei nincs s az sem tünd ki, hogy *Boblia* Jánosé az a *Boblia*-ház s így a bíráló-választmány felebeztést is elutasította. A határozatokot nyomban kihirdeték. A határozatok ellen 15 nap alatt lehet panaszt beadni a m. kir. közigazgatási bírósághoz. Az ölesen előadott *Rényi* Desző tanácsjegyző szerepelt.

— **A Szt. Margit-kórház főorosa.** A III. kerületben (Ó-Budán) újonan felöpollt Szt. Margit-kórház főorvosává *Márkus* József főpölgármester ma kinevezte *Isván* Arthur dr. egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt s a Szt. János-kórház eddigi rendelő orvosát.

— **Árverés a fővárosban.** Czágányi Géza 311 frt ing. 8 Luther-u. 3. okt. 30. — *Bencze* István 373 frt fr. 7. Alpár-u. 3. okt. 30. — *Herman* Ignác 680 frt ing. 6 Hunyady-tér 8. okt. 30. — *Megyelka* József 1060 frt ing. 4. Kristóf-tér 3. okt. 30. — *Mautner* Adolf 7699 frt ing. 5. *Ferencz* József-tér 6. nov. 2. — *Vidor* Edg 767 frt ing. 1. Mártonbgy. 7651/B. nov. 3. — *Dénes* Mihály dr. 692 frt ing. 5. *Váczik* körút 78. okt. 30. — *Goldhammer* József 6124 frt ing. 7. Dob-u. 31. okt. 30. — *Kóssy* Antal 568 frt ing. 9. *Ferencz*-tér 12. okt. 30. — *Berger* Manó 6500 frt ingat. 6. Alkotmány-u. 22. nov. 27.

Rendöri hírek.

— **Kirakottalok.** A 638. számú rendör tegnap este észrovetta, hogy az ölli-ut 48. számú házban *lov* *Herczog* *Salamon*-féle rubakereskedés öltött el az öllött kineztűsü csavargó tanakodik majd az egyik az özet kirakattan bab

rál valamit, mialatt a többi figyelőbe áll. A rendőr erre kilépett buváhelyébe...

Bárdy Gabi, Németh József, Szirmai és Karsaival. Kezdete 7 órakor. A Magyar színházban Sidney Jones operetteje...

A vároalpolgái szinkabórnak az 6-bajor passzi-játéktársaság előadja Jesus asen-vadest és haldalt. Kezdete 6 órakor. Fél helyárak.

Jással Mari könyve. A nemzeti színház nagy tragikája egy napilaphon megírta...

A nyiregyházi színház-részvénytársaság tönk szélén áll. Egyik hitelezője, a takerékpénztár 10000 forint tőke és járuléki erejéig keresetet indított ellene.

Két hajszál. Follinus Aurelnek, a népszínház rendezőjének ilyen című bohózatát fogadta el előadásra a vígizásház igazgatósága...

A kulisszák mögöl.

Egy laci-piczi szürke egér nagy riadalmat okozott tegnap a nemzeti színházban. A női öltözők tükörára vette a som és aminet közöbről-tükrözre vándorolt...

Törvény előtt. Az opera Nikisch ellen. A magyar kir. operaház igazgatóságának Nopcsa Elek báró intendánskodásából kifolyólag ugyancsak sok dolga akad a törvényszékkel...

Botrinyi a budai Kaszinóban. A budai kaszinó a múlt farangon háll rendezett helyiségében. A hálon történt, hogy Trósnay Géza ösztöndíjasként Szent-királyi Antal építészessel a pár pillanat múlva a tencze víz hanyaj közt csattanó befeljezett nyarta a víz...

A millióos esküje. Haupt Albin dr. elnöklete alatt folytatott tárgyalta a törvényszék Gross Antal Öggyé. Ma a véd-és védbeszédre került a sor Forkas dr. kir. ügyész kijelentette, hogy nem látja helygizolva, hogy Gross Antal hamisan esködött...

SZÍNHÁZAK. Mai színházi műsorok: A Nemzeti színházban Semovry Dezó egy felvonásos drámája a Bucura kerül genre először...

Sport.

Uj apamén Wiener-Wolven lovag, mint esteletünk, megvárosította Mr. Y. Gmb-binsli a híres Galtes Mors tulajdonosát...

Spießbürger kesel. Spiessbürger versenyló, amely tulajdonosának már néhány értékes díjat szerzett. Elismertjük, hogy Spiessbürger kiváló állat...

Versenyló, mely legutóbbi bécai verseny-táldatásában ez írja: Spiessbürger ugrik el a vezetéssel az egész után bizonyan később kerülve a díj sorsdó, 2 és fél hosszal nyer.

KÖZGAZDASÁG.

As osztrák-magyar bank állása. 1897. október 29-én a következő volt: bankjegyforgalma 878.876.000 forint...

Jelentések a tőzsdékről.

Table with 2 columns: Location and Price. Includes entries for Tiszavideki, Pestmegyei, Fehérmegyei, and others.

Egyéb gabonaművekben az irányzat szilárd volt, az árak emelkedtek Rosset 8.40-8.60, tengerit 4.70-4.90 és zabot 6.20-6.82...

A határ-düpeccum elnökük forgalomban a kenyérmagvak ára javult.

Table with 2 columns: Commodity and Price. Includes Ruza tavaszra, Rozs tavaszra, Tengeri máj, Zab tavaszra.

A budapesti értéktőzsde. A külföldi magasabb ártójegyzések az irányzatot mozgárlátozták és élénkfor-galomban a vezető értékek emelkedő mozgást követtek.

Zirlarkor maradt magyar hitel-részvény 390.50, osztrák hitel-részvény 350.50...

A déli tőzsdén, jegyzetek: magyar hitel-részvény 390.50-390.—, osztr. hitel-részvény 350.—...

Zirlarkor maradt magyar hitel-részvény 390.35 magyar aranyáraké 121.50, magyar koronajáraké 99.75...

Jegyzetek: Ruza tavaszra 11.21-11.92, Rozs tavaszra 8.92-8.93, Tengeri máj-jun.-ra 5.42-5.44, Zab tavaszra 6.69-6.71.

Piaci árak. A központi vásártársaságok árjegyzése: A mai forgalom a betávirás folytán igen élénk volt. Kereslet leginkább halakban mutatkozott változatlan árak mellett...

Baromfi: Rántani való csirke 70-75, sütni való csirke 200-120, tyúk 140, kapon 120...

Vadak: Nyul 109-150, fogoly 90-100, őzcsomb 300-350, gerincek 800-700 kr. egészben...

Különfélék: Tevaj 120, fűzvaj 90-100, tojás 7 drb 20 kr., teafajás 25 drb, fűzvi való tojás 30 drb, meszes tojás 36 drb 100 krajczár.

Belvárosi kereskedelmi Neazmélly Arster. Bajos düatent. Kopasz ur morfordiroz: Házassodjama, vagy sem? A kabátgombok igent mondanak, a mellényem gombjai nemet.

Gyermekeknek tanulságos és szórakoztató olvasmányul legalkalmasabb a legolcsóbb a Kis Világ.

Képes gyermeklap. Megjelen minden szombat. Előfizetés ára egy évre 3 forint negyedévre 75 kr.

Spiritiszták: Hőszótt. Már nem jár az szellemi lélek közé? Nem én. Miért nem? Amióta megbalt az anyódom, miudig félek, hogy még megjelenik a szelleme.

Utezai lapelarusitással férnek, asszonyok 15 éven felüli gyermekek naponkint 1 frt 50 kr., — 2 frtot kereshetnek. Bővebbet a kiadóhivatalban.